

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
201008116-30

Dato:
19.9.2011

UTTALELSE TIL HØRINGSFORSLAG - PRØVELØSLATELSE AV UTENLANDSKE INNSATTE MED FORBEHOLD OM EFFEKTUERING AV UTVISNINGSVEDTAK

Vi viser til departementets høringsbrev datert 17.6.11.

Forslaget har blitt forelagt enhetene i vår region. Vi har mottatt uttalelser fra Ullersmo fengsel, Vestoppland fengsel og Kongsvinger fengsel. Gjenparter av uttalelsene følger vedlagt.

Vi har følgende kommentarer til forslaget til retningslinjene:

1) Kriminalomsorgen region nordøst støtter ikke forslaget. En så markant forskjellsbehandling av utenlandske innsatte, for å frigjøre fengselsplasser, vil både kunne virke støtende på den allmenne rettsoppfatning, stride mot likebehandlingsprinsippet og oppleves som lite rettfærdig for de øvrige innsatte. En slik fremskutt løslatelse vil også kunne virke støtende på ofrene.

2) I lys av at 7/12-regelen ble opphevet for to år siden virker forslaget lite konsekvent. Ved avviklingen av ordningen la Stortinget vekt på viktigheten av at norske og utenlandske innsatte skulle behandles likt. I den forbindelse uttalte Stortinget bl.a. *"Forhold som gjer straffegjennomføring for utanlandske statsborgarar særleg tyngande, bør avhjelpast med andre midlar, deriblant overføring til soning i eige heimland og betre tilrettelegging for kontakt med familie i heimlandet."*

Justisdepartementet la også til grunn at forutsetningene som opprinnelig begrunnet ordningen, ikke lenger var til stede i like stor grad som tidligere. Man viste blant annet til at de forhold som gjør straffegjennomføring i Norge tyngende for utlendinger, i dag kan avhjelpest på annen måte, så som ved overføring til fortsatt straffegjennomføring i hjemlandet og bedre tilrettelegging av kontakt med familie i hjemlandet. Vi minner om at departementet i denne forbindelse uttalte *"På denne bakgrunn er det vanskelig å forsvare en særordning som forskjellsbehandler norske og utenlandske innsatte når det gjelder løslatelsestidspunktet"*.

3) Det er videre vanskelig å se hvorfor de som kan overføres til fortsatt straffegjennomføring i hjemlandet ikke skal nyte godt av en slik ordning. Det kan synes som om det kun er opprettholdelse av soningsoverføringsstatistikken som er begrunnelsen for forskjellsbehandlingen. Det fremtrer inkonsekvent at man skal behandle utenlandske innsatte

ulikt alene på grunn av muligheten til å overføre soningen til hjemlandet. Den samme begrunnelsen for forslaget om regelendringen vil gjøre seg gjeldende også for denne kategori innsatte.

4) Vi finner grunn til å bemerke at et varig innreiseforbud ikke nødvendigvis betyr det samme som ”for alltid”. Innreiseforbudet kan etter søknad oppheves dersom nye omstendigheter tilsier det, jf. utlendingsloven § 71 annet ledd. Dersom særskilte omstendigheter foreligger, kan også den som er utvist etter søknad få adgang til riket for kortvarig besøk selv om innreiseforbudet ikke oppheves.

Et innreiseforbud på mer enn fem år, som er hovedregelen, kan gis når offentlig orden eller grunnleggende nasjonale interesser gjør det nødvendig. Det er uklart hvor mange innsatte som vil omfattes. Vi kan ikke se at dette er belyst i høringsbrevet. Det er videre et spørsmål om ikke alvorlighetsgraden som kreves for å bli varig utvist likevel vil føre til at den foreslåtte unntaksbestemmelsen vil snevre inn bruken ytterligere. Region nordøst har imidlertid ikke inngående kjennskap til bruk av varig utvisning i praksis. Det er underlig at man i tilfeller med kriminalitet av en art som kvalifiserer til varig utvisning, også skal ”belønnes” med halv tids løslatelse.

5) Det ovenfor nevnte betyr heller ikke at det er normalen å etterleve innreiseforbudet. Erfaringen vår er at mange straffedømte returnerer etter utvisning for så å bli pågrepet for nye alvorlige forhold. Sjansen for å bli oppdaget (om man ikke blir tatt for ny kriminalitet) er begrenset.

6) Det fremgår ikke av høringsbrevet hva som menes med ”kan overføres”. Betyr det at de som i dag motsetter seg overføring – og som tilhører land som forutsetter samtykke, f.eks. Russland – kan løslates ved utholdt halv tid? Er det den teoretiske muligheten som skal legges til grunn, eller er det den faktiske muligheten? Det bør under enhver omstendighet presiseres nærmere hvorvidt ordningen kategorisk utelukker borgere fra land som har ratifisert tilleggsprotokollen.

7) Dersom forslaget gjennomføres vil det kunne frigjøre fengselsplasser. Vi antar i likhet med Ullersmo fengsel at etableringen av et slikt institutt på sikt vil føre til at Norge blir attraktivt for utenlandske kriminelle av nevnte kategori. Således vil det heller ikke være kapasitetsfrigjørende på sikt. Det vises for øvrig til uttalelsen fra Ullersmo fengsel vedrørende dette.

8) Vi antar at mengden av søknader om halvtidsløslatelse vil bli stor. Erfaringer fra tiden med prøveløslatelse ved utholdt 7/12-tid tilsier at de fleste utlendinger vil søke enten de kvalifiserer eller ikke. Det ventes et stort antall søknader med forbehold om utvisning, eller i påvente av utvisning og lignende. Dette vil føre til en ekstra belastning på en allerede stor saksmengde i kriminalomsorgen.

9) Idet forslaget ikke skal gjelde de mest alvorlige forbrytelsene, mener vi at en tidsgrense bør presiseres i loven i tillegg til en unntaksbestemmelse som foreslått. Vi foreslår at denne grensen settes omkring 5-6 år for å hindre at skillet mellom halv tid og 2/3-tid blir for stort.

10) Vi mener regelen også bør avgrenses med tanke på å hindre at man løslates på dette grunnlaget ved senere straffegjennomføringer. Med andre ord - slik at den som returnerer og begår nye alvorlige forhold ikke blir løslatt på halv tid på nytt. Dette kan for så vidt innfortolkes i skjønnet, men bør klart fremgå av retningslinjene.

11) Det bør for øvrig utformes klare retningslinjer for skjønnsutøvelsen for å forhindre forskjellsbehandling.

12) Regionkontoret antar videre at reglene for gjeninnsettelse i praksis vil arte seg svært forskjellig fra tilsvarende omgjøringsaker som vi har i dag. I saker som gjelder brudd på vilkårene for prøveløslatelse, samfunnsstraff etc., er det kriminalomsorgen som i hovedsak har

utarbeidet og besitter dokumentasjonen og bevisgrunnlaget. Det kan by på problemer å få forberedt saken på en effektiv måte så lenge det bevismessige ligger hos politiet. Vi mener derfor at det er fornuftig at det er politiet som irettfører saken idet det allerede foreligger et annet straffbart forhold ved overtredelsen av utlendingsloven.

13) Den foreslåtte ordning vil by på åpenbare problemer dersom den prøveløslatte ikke blir varetektsfengslet i perioden frem til rettskraftig omgjøringsdom. De omgjørings sakene som kriminalomsorgen i dag irettfører blir normalt liggende en stund hos domstolene i påvente av beramning, behandling osv.

14) Det antas at omgjørings sakene vil legge beslag på en relativt stor del av saksbehandlingskapasiteten i regionene. Forberedelse av rettssaker og ankesaker er tidkrevende og forslaget vil således ikke være uten økonomiske konsekvenser.

15) Slik lovforslaget for strgjfl. § 43 første ledd nytt annet punktum er utformet kan det synes som om begjæring om gjeninnsettelse kan fremmes for tingretten uavhengig av om returen har skjedd i prøvetiden eller ikke. Vi kan vanskelig se at det vil være hjemmel for gjeninnsettelse for brudd på innreiseforbudet etter utløpet av prøvetiden. Dette bør presiseres.

16) Det er uklart hva som er hensikten med en delvis gjeninnsettelse i disse tilfellene. Det er videre uklart hvordan en delvis gjeninnsettelse skal håndteres i praksis.

17) Høringsbrevet angir at en frivillig retur kan gjennomføres uavhengig av om utlendingen kunne påberopt et vern mot utsendelse, jfr. utlendingsloven kapittel 9. Sett bort fra de etiske betenkeligheter i forbindelse med å sende noen "frivillig" til slike alvorlige overgrepssituasjoner som non refoulement-prinsippet skal forhindre, vil det også være kompliserende at utlendingen er vernet mot retur ved behandlingen av en eventuell gjeninnsettelsessak.

***

I lys av de ovenfor nevnte kommentarer til forslaget stiller Kriminalomsorgen region nordøst seg kritiske til forslaget. Endringene innebærer blant annet en ordning som antas å kunne være støtende mot den allmenne rettsoppfatning samt legger opp til en urimelig forskjellsbehandling av norske og utenlandske innsatte når det gjelder løslatelsestidspunktet. Den del av forslaget som gjelder gjeninnsettelsen synes ikke godt nok forberedt og bør ikke fremmes i dens nåværende form, jfr. ovenfor. Region nordøst har videre liten tro på at forslaget vil ha den tiltenkte effekt og vi antar forslaget vil innebære en markant økning i saksbehandlingen både på lokalt og regionalt nivå. I tillegg kommer at departementet relativt nylig har avviklet en lignende ordning under henvisning til at det ikke var ønskelig med en særordning som forskjellsbehandlet norske og utenlandske innsatte.

Med hilsen

Johnny Bjørkli
ass. regiondirektør

Frode Aabak
rådgiver

